

Vlaams Ministerie
van Onderwijs en Vorming

Onderwijsinspectie
Hendrik Consciencegebouw
Koning Albert II-laan 15
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be
www.onderwijsinspectie.be

Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool Mikado-Somerkriebels te Antwerpen

Hoofdstructuur bao

	Instellingsnummer	6312
	Instelling	Vrije Basisschool
directeur		Marthe Belpaire - Hilde Henderickx
adres		Borgerhoutsestraat 74 - 2140 BORGERHOUT
telefoon		03-235.62.08
fax		03-235.62.08
e-mail		mikado@cksa.be
website/URL		www.schoolmikado.be
	Bestuur van de instelling	962936 - VZW Centr. Kath. Schoolcom. Antwerpen te ANTWERPEN 1
adres		Otto Veniusstraat 22 - 2000 ANTWERPEN 1
	Scholengemeenschap	120394 - groepering CKS te ANTWERPEN 1
adres		Lange Nieuwstraat 74 - 2000 ANTWERPEN 1
	CLB	114942 - Vrij CLB De Wissel Antwerpen te DEURNE
adres		Hallershofstraat 7 - 2100 DEURNE
	Dagen van het doorlichtingsbezoek	9/05/2011, 10/5/2011, 12/5/2011
	Einddatum van het doorlichtingsbezoek	12/05/2011
	Datum bespreking verslag met de instelling	01/06/2011
	Samenstelling inspectieteam	
	Inspecteur-verslaggever	Guido Aerts
	Teamleden	Jacqueline Oorts Ingrid Van Peel

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	3
1. SAMENVATTING	5
2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING	6
2.1 Leergebieden in de focus	6
2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus	6
3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL	6
4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?	7
4.1 Kleuteronderwijs: Nederlands	7
4.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming	8
4.3 Lager onderwijs: Nederlands	8
4.4 Lager onderwijs: muzische vorming	10
5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?	11
5.1 Personeelsbeheer	11
5.2 Professionalisering	11
5.3 Materieel beleid	11
5.4 Welzijn	11
5.5 Curriculum	11
5.6 Begeleiding	12
5.7 Evaluatie	13
6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL	14
7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL	15
7.1 Wat doet de school goed?	15
7.2 Wat kan de school verbeteren?	15
7.3 Wat moet de school verbeteren?	16
8. ADVIES	17
9. REGELING VOOR HET VERVOLG	17

INLEIDING

Dit verslag is het resultaat van de doorlichting van uw instelling¹ door de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap. Zij deed dit in het kader van haar opdracht zoals bepaald in het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009.

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de instelling de erkenningsvoorwaarden respecteert, of de instelling op systematische wijze haar eigen kwaliteit bewaakt en of de instelling zelfstandig de tekorten kan remediëren.

De onderwijsinspectie maakt gebruik van de mogelijkheid om het toezicht op de erkenningsvoorwaarden betreffende hygiëne, veiligheid en woonbaarheid afzonderlijk uit te voeren. Dit impliceert dat het advies in dit verslag betrekking heeft op alle erkenningsvoorwaarden behalve de voorwaarden die het welzijnsbeleid betreffen (hygiëne, veiligheid en woonbaarheid).

Het referentiekader dat de onderwijsinspectie gebruikt bij een doorlichting is opgebouwd rond de componenten context, input, proces en output:

- context: de omgevingskenmerken en de kenmerken van administratieve, materiële, bestuurlijke en juridische aard die de instelling karakteriseren
- input: kenmerken van het personeel en van de leerlingen of cursisten van de instelling
- proces: initiatieven die een instelling neemt om output te realiseren, rekening houdend met haar context en input
- output: de resultaten die de instelling met haar leerlingen of cursisten bereikt.

De doorlichting bestaat uit drie fases: het vooronderzoek, de doorlichtingsbezoeken en de verslaggeving.

Tijdens het vooronderzoek selecteert de onderwijsinspectie leergebieden en procesindicatoren of procesvariabelen die het inspectieteam onderzoekt tijdens de doorlichtingsbezoeken.

Tijdens de doorlichtingsbezoeken verzamelt het inspectieteam bijkomende informatie via observaties, gesprekken en analyse van documenten.

Het resultaat van de doorlichting is het doorlichtingsverslag.

Het doorlichtingsverslag eindigt met een advies dat betrekking heeft op de volledige instelling of op één of meerdere structuuronderdelen van de instelling. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de instelling of van structuuronderdelen
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen als de instelling binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de instelling of van structuuronderdelen op te starten.

Enkel bij een ongunstig advies adviseert de onderwijsinspectie of de instelling zelfstandig de vastgestelde tekorten kan remediëren.

¹ Instelling: onderwijsinstelling of CLB (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 11°). Onderwijsinstelling: een pedagogisch geheel waar onderwijs georganiseerd wordt en waaraan een uniek instellingsnummer toegekend is (Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, artikel 2, 13°).

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve verslag informeert de directeur van de instelling leerlingen, ouders en cursisten over de mogelijkheid tot inzage. De directeur van het centrum voor leerlingenbegeleiding informeert de centrumraad.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de instelling het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de instelling of zijn gemandateerde viseert het verslag en stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De instelling mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

www.onderwijsinspectie.be en www.doorlichtingsverslagen.be

1. SAMENVATTING

De leerlingenpopulatie van de vrije basisschool Mikado-Somerkriebels is zeer taalheterogeen samengesteld. In- en uitstroom van de leerlingen maken het de leraren niet gemakkelijk. De school neemt haar maatschappelijke verantwoordelijkheid en biedt tevens opvang aan anderstalige nieuwkomers. Om de schoolloopbaan van de leerlingen zo optimaal mogelijk te laten verlopen, neemt de school heel wat waardevolle initiatieven. Het schoolteam wendt al in enige mate gegevens over leeropbrengsten op groepsniveau aan om het onderwijs beter te differentiëren. De schoolorganisatorische keuze voor 'leefgroepen' en 'graadklassen' met parallelle groepen getuigt van een specifieke visie op ontwikkelen en leren.

De school heeft met ondersteuning van meerdere externe partners heel wat vooruitgang gemaakt voor het leergebied 'muzische vorming'. Het project is een mooi voorbeeld van hoe verscheidene externe ondersteuners samen complementair aan onderwijsverbetering kunnen werken. Uit de doorlichting blijkt dat de kwaliteit van het leergebied in beide niveaus stijgt. Door de ontwikkeling van muzische fiches groeit de systematiek en zijn er kansen tot bewaking van het aanbod.

De kwaliteit van het onderwijs voor het leergebied Nederlands verschilt per niveau. Gezien de grotendeels anderstalige populatie is er nood aan een systematisch en doordacht taalonderwijs. Alhoewel het motto 'Iedere activiteit is een taalactiviteit' is, missen de leraren van de kleuterafdeling door gebrek aan systematiek het fundament van de woordenschatverwerving. Het kleuterteam kan niet aantonen dat het op een degelijke manier het onderwijsaanbod bewaakt, zodat het nastreven van de decretale ontwikkelingsdoelen in het gedrang komt. In de lagere afdeling gebruiken de leraren een onderwijsleerpakket op een flexibele en zeer gedifferentieerde manier om het taalonderwijs te optimaliseren. Die aanpak biedt heel wat kansen om met zoveel mogelijk leerlingen de eindtermen te realiseren.

In de kleuterafdeling is er duidelijk meer nood aan een gelijkgerichte visie en samenhang tussen de acties die men onderneemt. Het zal voor dit team bijkomende inspanningen vergen om via overleg op een besluitvaardige wijze de onderwijsinhoudelijke aspecten van de kerntaak af te stemmen en te verbeteren. De onderwijsinspectie zal in een opvolgingscontrole nagaan of er voldoende verbeteringen voor Nederlands gebeurd zijn. Voor de lagere afdeling vertrouwt de onderwijsinspectie op de goede professionele samenwerking van het team om de hierna geformuleerde aanbevelingen zelfstandig aan te pakken.

2. FOCUS VAN DE DOORLICHTING

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting heeft de inspectie leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen geselecteerd voor onderzoek tijdens de doorlichtingsbezoeken.

2.1 Leergebieden in de focus

Kleuteronderwijs

Nederlands

muzische vorming

Lager onderwijs

Nederlands

muzische vorming

2.2 Procesindicatoren of -variabelen in de focus

Onderwijs

Curriculum

Onderwijsorganisatie

Begeleiding

Loopbaanbegeleiding

3. KENMERKEN VAN DE SCHOOL

- vrij recente nieuwbouw in de vestigingsplaats_Borgerhoutsestraat
- stijging leerlingenpopulatie voorbij vijf jaar
- uitstroom omwille van verhuis of doorverwijzing naar buitengewoon onderwijs.
- voortdurend neveninstromers
- zeer veel nationaliteiten - opvang van anderstalige nieuwkomers
- vestigingsplaats Somersstraat heeft alleen kleuteronderwijs
- capaciteit van de lagere afdeling is ontoereikend voor het aantal vijfjarige kleuters in beide vestigingsplaatsen.

4. VOLDOET DE SCHOOL AAN DE ERKENNINGS-VOORWAARDEN?

Het onderzoek naar het voldoen aan de erkenningsvoorwaarden levert voor de geselecteerde leergebieden volgende vaststellingen op:

4.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

Voldoet niet

- Het onderwijsaanbod voor Nederlands is geïntegreerd in de themawerking. De leraren gebruiken daarvoor een koepeligen instrument als referentiekader. Bij de meeste leraren is het referentiekader niet richtinggevend voor het onderwijsaanbod, dat meestal vanuit activiteiten wordt gepland. Indien er een doelenselectie gebeurt, is dat veeleer vanuit verantwoordingsperspectief dan om ontwikkelingsgericht een overdacht aanbod te voorzien en te bewaken. De 'poorten naar de leerplannen' worden niet systematisch gebruikt om het aanbod uit te diepen. De leraren hanteren verschillende werkwijzen om thema's op te zetten, waardoor ze meestal voorbijgaan aan de richtlijnen van het koepeligen referentiekader. Er zijn grote verschillen in de kwaliteit en diepgang van de planningsdocumenten, wat zijn weerslag heeft op het onderwijsaanbod.
- De school organiseert in de kleuterafdeling bij de oudere kleuters taalvaardigheidstoetsen. De confrontatie met de resultaten, die al in enige mate op schoolniveau worden gebracht, zet de kleuterleraren aan om de taalontwikkeling van de kleuters nog meer ter harte te nemen. De wijze waarop dat gebeurt is echter weinig gelijkgericht, zowel over vestigingsplaatsen als over leefgroepen heen. Er wordt weinig gezamenlijk taal-doel-gericht gedacht in functie van de doelgroep. De additionele initiatieven, waarbij ook ouders worden betrokken, zijn op zichzelf waardevol maar worden niet geïntegreerd in de klas- en schoolwerking.
- Vanuit het motto 'iedere activiteit is een taalactiviteit' voorzien de leraren heel wat spreek- en luisteractiviteiten die kansen tot mondelinge taalverrijking bieden. Ze gaan echter voorbij aan de basis van de taalontwikkeling: de woordenschatverwerving en -verrijking. Alhoewel de school daarvoor over heel wat bronnen beschikt, zijn er amper sporen terug te vinden van een systematische aanpak. Enkele leraren noteren wel de themataal, maar het belang van school- en instructietaal wordt in de planning uit het oog verloren. Uit de gesprekken blijkt dat daarover geen heldere afspraken zijn en dat er geen opvolging is.
- Met ondersteuning van de onderwijsbegeleiding werkt het kleuterteam aan de verrijking van de hoeken. Dat proces verloopt langzaam. De leraren kunnen weinig aangeven welke inspanningen ze leveren om de hoeken 'taliger' te maken. Uit de observaties blijkt dat er grote verschillen zijn tussen leraren in de kwaliteit van de 'betekenisonderhandeling' bij het meespelen in de hoeken.
- De organisatie van de additionele hulp voor kleuters met taalproblemen is verschillend per vestigingsplaats, en kan niet alleen verklaard worden vanuit leerlingenkenmerken. Het ontbreekt aan een duidelijke strategie en een geïntegreerde visie.
- Het kleuterteam neemt goede initiatieven om de kleuters te stimuleren tot lezen. De boekenhoeken zijn meestal goed aangepast aan het actuele thema en worden kindvriendelijk gepresenteerd. Naast het bibliotheekbezoek zijn er andere initiatieven om de interesse voor lezen op te wekken.
- De kleuterleraren besteden veel aandacht aan het gebruik van kalenders, pictogrammen en andere visuele boodschappen zodat de kleuters zich voor de

domeinen 'lezen' en 'taalbeschouwing' kunnen ontwikkelen. Met de leraren van de eerste graad zijn afspraken gemaakt om de continuïteit van deze visuele boodschappen te garanderen. In de klassen van de oudere kleuters zijn er aangepaste hoeken die kansen bieden om de lees- en schrijfvoorwaarden te oefenen. Het intensief gebruik van stappenplannen als vorm van 'lezen' is beperkt en wisselend. Omdat de kleuterleraren geen systematiek gebruiken om de totaliteit van het onderwijsaanbod te bewaken, is het niet duidelijk of alle doelen die nodig zijn om succesvol de lagere school aan te vatten, voldoende frequent nagestreefd worden. De schoolrijpheidstesten geven aan dat de lees- en schrijfvoorwaarden gescreend worden.

4.2 Kleuteronderwijs: muzische vorming

Voldoet

- Samen met de lagere afdeling is het kleuterteam gestart met een meerjarig traject. Met externe ondersteuners tracht het schoolteam het aanbod voor muzische vorming te verruimen en te verdiepen. Er zijn eerste aanzetten om op basis van een aangereikte 'leerlijn' de totaliteit en didactische frequentie van het aanbod te bewaken.
- Het aanbod voor muzische vorming is geïntegreerd in de themawerking en sluit aan bij de leefwereld van de kleuters. Uit de gesprekken blijkt dat de kleuters regelmatig de gelegenheid krijgen tot inbreng in het muzisch proces en dat er voldoende kansen worden geboden tot persoonlijke vormgeving.
- Door de ontwikkeling van muzische fiches en het gebruik van zowel de leerlijn als het koepelreizen referentiekader gaan de leraren meer reflecteren over zowel het aanbod als het muzisch proces. De intensiteit en de frequentie waarmee dit gebeurt, is echter nog leraarafhankelijk. In het verbeterproces worden momenten voorzien om dit overzichtelijk in kaart te brengen en te evalueren.
- Stilaan groeit er meer evenwicht in het aanbod tussen de verschillende domeinen. De introductie van de verschillende deelleerplannen is aan de gang. In sommige groepen worden de domeinen 'media' en 'muzisch taalgebruik' ondergewaardeerd. Sommige verkleedhoeken dagen de kleuters weinig uit om al spelende de wereld te beleven en te tonen. In enkele klassen is er onvoldoende materiaal of ruimte om exploreer-, experimenteer- en ervaringskansen op te doen.
- Het team heeft nog een groeiproces te gaan in de evaluatie van muzische opvoeding. In het recent geïntroduceerde kleutervolgsysteem is daarvoor ruimte voorzien. Uit analyse van de observaties en de reflecties bij de planningsdocumenten blijkt nog een beperkte aandacht voor het nagaan van muzische vaardigheden.

4.3 Lager onderwijs: Nederlands

Voldoet

- Het schoolteam gebruikt een onderwijsleerpakket op een flexibele en gedifferentieerde wijze om met zoveel mogelijk leerlingen de eindtermen en de leerplandoelen te realiseren. Vanuit de visie en de specificiteit van de leerlingenpopulatie is gekozen voor een onderwijsaanpak en -aanbod die veeleer aanleunen bij taalvaardigheidsonderwijs. De leraren kijken indien nodig naar de leerplandoelen en de domeinen van het leergebied om de volledigheid van het aanbod te verzekeren.
- De resultaten van de methodegebonden toetsen, de toetsen uit het leerlingvolgsysteem en de taalvaardigheidstesten worden reeds in zekere mate gebruikt om de output van het leergebied te analyseren en om indien nodig het aanbod

bij te sturen. Door de voortdurende in- en uitstroom aan leerlingen is het voor de school bijna onmogelijk gegevens op schoolniveau te brengen. Toch neemt de school het initiatief om met de leerlingen die mogelijk het getuigschrift basisonderwijs zullen halen, deel te nemen aan de eindproeven georganiseerd door de onderwijskoepel.

- De teamleden gebruiken per graad specifieke differentiatievormen. In de eerste en tweede graad wordt vooral met flexibele groepsdoorbrekende of groepsinterne niveaugroepen gewerkt om onderwijs op maat te kunnen verstrekken. In de derde graad wordt niveauwerking bewust beperkt tot de technische vaardigheden. Al sterk doorgedrongen in de derde graad, en nu vanuit het Gelijke Onderwijskansen(GOK)-plan uitgebreid naar de tweede graad, differentiëren de leraren in de moeilijkheidsgraad van de teksten, de opdrachten, de ondersteunende materialen en het verwerkingsniveau. Om de leerlingen beter te kunnen opvolgen, passen de leraren een aantal toetsen aan. Naast de differentiatie vanuit het onderwijsleerpakket worden ook zelfstandige werkvormen gebruikt om te differentiëren en te remediëren.
- De school besteedt vanuit de nood bij de leerlingenpopulatie veel aandacht aan luisteren en spreken. Het team heeft daarvoor zelf observatie-instrumenten aangemaakt. Door de organisatie in graadklassen zijn de leerlingen steeds zeer actief in partner- of groepswerk. De kinderen krijgen veel spreekkansen, onder meer door gebruik van coöperatieve werkvormen.
- In de school is er gerichte aandacht voor de leerplandoelen voor technisch en begrijpend lezen. Het bibliotheekbezoek, de uitgebreide klasbibliotheken en de inpassing van lees oefeningen in project- en zelfstandig werk zorgen voor een bijkomende ondersteuning zodat de leerplandoelen bereikt kunnen worden. In de derde graad zijn er nog kansen om de leesvormen uit te breiden zodat ze meer functioneel worden.
- Er gaat vrij veel aandacht naar creatief schrijven. Uitzonderlijk wordt het subdomein 'spelling' nog geïsoleerd aangeboden. In de meeste groepen zoeken de leraren daarbij ondersteund vanuit de GOK-werking hoe het spellingonderwijs én geïntegreerd én toch voldoende systematisch aan bod kan komen. Bij de oudste leerlingen liggen nog kansen open om met diegenen die dat aankunnen op basis van schrijfstrategieën te komen naar grotere tekstgehelen.
- De leerkrachten werken op een evenwichtige en functionele wijze aan taalsystematiek en taalbeschouwing. Dit kadert in een door de school ontwikkelde visie op het leergebied.
- De leerkrachten beschikken over het nieuwe leerplan 'taalbeschouwing, strategieën en interculturele gerichtheid'. Er zijn duidelijke aanzetten om deze nieuwe doelen te integreren in het taalonderwijs Nederlands. De nieuwe begrippenlijst taalbeschouwing werd op schoolniveau besproken.
- De rapportering over de vorderingen is nog vrij sterk cijfermatig. Door de organisatie van ondercontacten trachten de leraren het 'verhaal achter de cijfers' duidelijk te maken.
- De invulling van het leergebied is door het gebruik van het onderwijsleerpakket reeds vrij gelijkgericht. De geïntegreerde werking en ondermeer het gebruik van heuristieken en strategieën en het aanbod in de klasbibliotheken zijn sterke elementen die in de groepen zijn terug te vinden. De aandacht voor het onderscheid en het begrijpen van schooltaal en instructietaal kan in functie van de graduele opbouw doorheen de school nog versterkt worden.

4.4 Lager onderwijs: muzische vorming

Voldoet

- De leraren van de lagere afdeling volgen hetzelfde implementatietraject als die van de kleuterafdeling. Wisselend tussen beide niveaus coacht een externe partner de leraren

op de klasvloer om zowel de creativiteit te verhogen als om meer systematisch het onderwijsaanbod te plannen. De pedagogische begeleiding op haar beurt neemt complementair de taak op zich om met de leraren de krachtlijnen en de doelen van het leerplan te verkennen. Door deze systematische aanpak groeit stilaan een onderwijsaanbod dat meer kwaliteit biedt en afgestemd is op zowel de visie als de doelen van het leerplan en de eindtermen. De ontwikkelde 'muzische fiches' tonen aan dat de leraren de deelleerplannen op een goede wijze gebruiken. Het is de bedoeling deze fiches in een volgende fase te verzamelen en te passen binnen de aangereikte leerlijn, zodat de volledigheid van het aanbod kan bewaakt worden.

- De leraren voorzien voldoende onderwijstijd voor het leergebied. De leerlingen krijgen overwegend een evenwichtig aanbod. De aandacht voor het domein media is nog wisselend. Waar al goed gebruikt, voorzien de leraren ICT-toepassingen zodat de leerlingen functioneel leren werken met moderne media. Voor het domein 'bewegingsexpressie' zijn er nog geen duidelijke afspraken met de leraren lichamelijke opvoeding over een verdeling van de activiteiten.
- Uit de observaties blijkt dat de kwalitatieve invulling van de verschillende domeinen een persoonlijk groeiproces is. De leraren spreken zich positief uit over de waarde van de coaching. Enkele leraren slagen er geregeld in om muzische opdrachten te geven waarin de samenhang tussen de muzische domeinen sterk aanwezig is. In enkele groepen realiseren de leraren een voorbeeldige samenhang tussen muzische vorming en andere leergebieden. Enkelen expliciteren deze samenhang in een overzichtelijk planningsdocument.
- Uit zowel de documentanalyse als de observaties blijkt dat het 'beschouwen' van kunst, als uitgangspunt of als bijdrage tot procesevaluatie, aan belang wint.
- Binnen het domein muziek gaat in een aantal groepen de aandacht naar de eindtermen over muzikale impressie, ontstaan voor verschillende muziekgenres, improviseren en experimenteren met klankbronnen.
- Binnen het domein beeld krijgen de leerlingen doorgaans voldoende kansen om de eindtermen te verwerven over beschouwen van beeldende kunst, begrijpen van beeldinformatie en het vormen van een persoonlijk waardeoordeel. De kansen tot persoonlijk beeldend vormgeven variëren naargelang de groep.
- De evaluatiepraktijk voor muzische vorming vertoont nog grote verschillen. Op schoolniveau leeft nog geen gezamenlijke visie over de evaluatiestrategieën en -middelen om een valide product- en procesgerichte evaluatie van de muzische vorming op te bouwen. Een werkgroep bekijkt dit deel van het ontwikkelingstraject. Enkele leraren hebben eerste stappen gezet om met digitale middelen een portfolio op te zetten op groepsniveau.

5. BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of -variabelen levert volgende vaststellingen op:

5.1 Personeelsbeheer

5.2 Professionalisering

5.3 Materieel beleid

5.4 Welzijn

5.5 Curriculum

5.5.1 Onderwijsaanbod

5.5.2 Onderwijsorganisatie

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning.

Vaststellingen

- De school tracht haar onderwijsorganisatie af te stemmen op de leerlingenkenmerken. De school telt twee vestigingen voor de kleuters waarbij op één locatie een lagere afdeling terug te vinden is. Sinds dit schooljaar is afgesproken het onderwijs in de beide vestigingsplaatsen op dezelfde wijze te organiseren. De kleuters zitten verdeeld in groepen van telkens twee leeftijden. In de lagere afdeling zitten alle leerlingen in drie graadklassen. Van alle graadklassen zijn er parallelklassen. Zo zet de school maximaal in op interne ondersteuning op klasniveau die voornamelijk gericht is op preventie en remediëring, maar die tevens op leerlingenniveau vooral op sociaal vlak maar ook op cognitief vlak competentieverhogend werkt.
- In de kleuterafdeling verwoorden de leraren de meerwaarde van deze organisatievorm vooral vanuit de kansen voor de kleuters 'om van elkaar te leren'. In de lagere afdeling ziet men veeleer kansen tot georganiseerde differentiatie om meer 'op maat van de leerling' onderwijs te verstrekken met een aangepast curriculum, gezien de grote verschillen in leervorderingen.
- In de kleuterafdeling schakelt de school voor elke groep een zorg- of ambulante leraar in om de leerbegeleiding te ondersteunen. Dat gebeurt naar vorm en inhoud niet op gelijke-doel-gerichte wijze. In de eerste graad van de lagere afdeling bieden de parallelcollega's ondersteuning bij elkaar tijdens hun kindvrije uren. In de tweede en de derde graad wordt de ondersteuning vooral aangewend voor het aanpassen van de materialen in functie van de doelgroep. De klasgroepdoorbrekende activiteiten zijn er de verantwoordelijkheid van de groepsleraren.
- De onderwijsorganisatie is voornamelijk ondersteunend voor de realisatie van de onderwijsdoelen met zoveel mogelijk kinderen. Beginnende leraren verwoorden dat de kennismaking met deze organisatievorm complex en taakbelastend is. Na enkele jaren ervaren zij volmondig de meerwaarde ervan in het ontwikkelingsproces van de leerlingen.

5.6 Begeleiding

5.6.1 Afstemming tussen school en CLB of andere partners

5.6.2 Leerbegeleiding

5.6.3 Loopbaanbegeleiding

De vaststellingen wijzen op redelijke tot sterke aandacht voor:

- doelgerichtheid
- ondersteuning
- ontwikkeling.

Vaststellingen

- Het team neemt waardevolle initiatieven om de kinderen tijdens hun hele loopbaan in het basisonderwijs van nabij te begeleiden, op te volgen en voor te bereiden op het secundair onderwijs. Problematische afwezigheden en kleuterparticipatie worden opgevolgd onder meer in samenwerking met het Centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB). De school investeert in de opvang van allochtone leerlingen en in huiswerkbegeleiding, soms in samenwerking met externe partners.
- Door het bestaan van twee vestigingsplaatsen kleuteronderwijs en de beperkte infrastructuur in de lagere afdeling is de automatische doorstroming van de kleuters naar het eerste leerjaar niet gegarandeerd.
- Via observatie en evaluatie wordt de evolutie van de leerlingen op meerdere terreinen opgevolgd. In de kleuterafdeling hanteren de leraren daarvoor sinds dit schooljaar een nieuw kleutervolgsysteem gebaseerd op het koepeligen instrument waardoor een brede kijk op de ontwikkeling van de kleuters mogelijk wordt. Enkele kleuterleraren zijn nog vragende partij om over meer gedetailleerde observeerbare beschrijvingen te beschikken. De leraren van de lagere afdeling gebruiken een batterij aan toetsen die tevens geanalyseerd worden. Vanuit een degelijke zorgstructuur en functioneel zorgoverleg worden indien nodig ondersteunende maatregelen genomen of worden de kinderen soms doorverwezen naar externe hulpverleners, waarmee de school in de mate van het mogelijke contact onderhoudt.
- De overgang van de kinderen naar een volgende groep wordt voorbereid via overgangsgesprekken en in de lagere afdeling tevens via de klassenraden. De groeps- en leerlingendossiers worden doorgegeven en blijven digitaal beschikbaar zodat de groepsleraren de beginsituatie van hun kinderen vlot kunnen bepalen.
- Sinds kort helpen integratieactiviteiten de overgang van de laatste kleuterklas naar het eerste leerjaar versoepelen. Wekelijks worden klasoverschrijdende activiteiten tussen de oudste kleuters en het eerste leerjaar georganiseerd. Vanuit de werking met een prentenboek worden materialen van de oudste kleuters en het eerste leerjaar gevisualiseerd, geconcretiseerd en uitgewisseld. Ook op didactisch vlak komen er afspraken tot stand om de overgang te vergemakkelijken, onder meer voor de kalenders en de instructietaal.
- Het schoolteam hanteert goede afspraken voor de voorbereiding van het multidisciplinair overleg. Uit de analyse van de dossiers blijkt dat de deelnemers veel aandacht besteden aan de probleemanalyse. Het overleg leidt tot heel wat acties, vooral op preventief vlak. Het handelingsgericht werken is vooral in de kleuterafdeling nog voor verbetering vatbaar. Zo kan het kleuterteam weinig aantonen hoe de leerplichtige kleuters een meer aangepast aanbod krijgen.

- De school neemt haar maatschappelijke verantwoordelijkheid om anderstalige nieuwkomers op te vangen. Ook voor anderstalige kleuters voorziet de school bijkomende ondersteuning. In de lagere afdeling maakt de school bewuste keuzes en hanteert ze een tweefasenaanpak, op basis van een overzichtelijke doelenlijst. Oudere anderstalige nieuwkomers worden veeleer op leeftijd geplaatst omwille van het socio-emotioneel welbevinden. Eerstejaars nieuwkomers krijgen gedurende een aantal lestijden een taalbadklas gericht op verwerving van begrippen die nuttig zijn in de maatschappij en op school. Voor de tweedejaars passen de leraren veeleer de taken en de opdrachten aan, geven ze bijkomende ondersteuning en differentiëren ze in het verwerkingsniveau. Nieuwkomers die dat nodig hebben of die voldoende de Franse taal kunnen gebruiken, krijgen ter vervanging van de lessen Frans, bijkomend Nederlands taalverwervingsonderwijs.
- Voor een beperkt aantal leerlingen wordt een begeleidingsproces opgezet voor doorstroming naar het buitengewoon onderwijs.
- Voor leerlingen waarvan duidelijk is dat ze het getuigschrift basisonderwijs niet zullen behalen, voorziet de school een ingeperkt curriculum. Dit onderwijsaanbod is samengesteld in samenspraak met het CLB en afgetoetst in een aantal secundaire scholen met een B-stroom.
- De toekenning van het getuigschrift basisonderwijs gebeurt overwogen, waarbij rekening gehouden wordt met de toekomstkansen van de leerlingen in het secundair onderwijs. Op de overgangsfiche basisonderwijs-secundair onderwijs (BaSO-fiche) vermeldt de school de resultaten van genormeerde toetsen en de interesses en de talenten van de schoolverlaters.
- Na peiling naar de interesses van de leerlingen, onderzoekt de school samen met het CLB, de ouders en een externe partner welke de meest geschikte onderwijsinstelling in het secundair onderwijs is.
- De school levert voortdurend inspanningen om de ouders te informeren over de vorderingen van de leerlingen. Schoolpoort- en klasdeurcontacten zijn de meest voorkomende informele aanspreekmomenten. Naast de periodiek georganiseerde oudercontacten zijn er eveneens overlegmomenten op vraag van de school of de ouders.

5.7 Evaluatie

6. ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op:

- De school beschikt over een breder gedragen leiderschap. De twee directeurs vullen elk een halftijds ambt in. Zij werken afwisselend en hebben een zekere taakverdeling maar blijven door overleg volledig op de hoogte. Ze voelen zich samen verantwoordelijk voor het beleid van de school.
- De laatste jaren hebben de directeurs getracht de beide kleuterteams op één lijn te krijgen, onder meer door de studie van het koepeligen referentiekader en de gelijkaardige indeling van de kleutergroepen. Uit de gesprekken blijkt dat heel wat, maar zeker niet alle, verschillen in de werking van de kleutergroepen een verklaring vinden in cultuurverschillen tussen beide vestigingsplaatsen uit het verleden.
- De directeurs worden bijgestaan en ondersteund door een kernteam en zowel organisatorische als pedagogisch-didactische werkgroepen. Op schoolniveau krijgen de directeurs ondersteuning vanuit de scholengemeenschap en van de pedagogische begeleiding. Het traject voor muzisch vorming is een mooi voorbeeld van hoe verscheidene externe ondersteuners complementair aan onderwijsverbetering samenwerken.
- De school heeft een aantal visieteksten ontwikkeld. Het is nog echter een uitdaging om deze verder te concretiseren in een voor de leraren functioneel en handig schoolwerkplan. Uit de gesprekken blijkt dat in de kleuterafdeling de leraren het wel eens zijn over de algemene uitgangspunten, maar niet over hoe deze concreet in de praktijk kunnen gebracht worden.
- Het is duidelijk dat de prioriteitenplanning de rode draad vormt voor de inhouden van de personeelsvergaderingen en de pedagogische studiedagen. De effecten daarvan zijn duidelijk in de lagere afdeling. Ondanks de externe ondersteuning verloopt het verbeterproces in de kleuterafdeling traag. Enkele kleuterleraren verwijzen naar de vele bijkomende opdrachten, anderen geven aan dat het team dikwijls moeilijk tot overeenstemming komt, wat het maken van eenduidige afspraken bemoeilijkt.
- Uit de documentanalyse blijkt dat er weinig afspraken formeel op papier worden gezet. Door de grote overeenstemming in visie en de concretisering in de klaspraktijk geeft dat in de lagere afdeling geen problemen. Uit de gesprekken met de kleuterleraren blijkt dat de besluitvorming in de kleuterafdeling moeizaam verloopt.
- Niettegenstaande de afgelegde doorloopbezoeken en de organisatie van functioneringsgesprekken, blijft de formele gerichte druk beperkt tot de beginnende leraren.
- De school heeft nood aan een meer effectief systeem van kwaliteitszorg. Af en toe maakt de school een zelfevaluatie op van specifieke acties. Het is nog geen gewoonte om, eventueel in samenwerking met externe ondersteuners, de totaliteit van het onderwijs aan een kritisch onderzoek te onderwerpen. Een positief element is dat outputgegevens op groepsniveau al in enige mate gebruikt worden om een meer gedifferentieerd aanbod te voorzien.

7. STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL

7.1 Wat doet de school goed?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De aanpak van het leergebied muzische opvoeding met ondersteuning van externe partners waardoor de kans op nastreven van de ontwikkelingsdoelen en realisatie van de eindtermen sterk vergroot;
- De inspanningen die het deelteam van de lagere afdeling levert om met zoveel mogelijk leerlingen de eindtermen Nederlands te bereiken.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- Het gebruik van heterogene groepen om een meer gedifferentieerde aanpak mogelijk te maken;
- De zorg van het schoolteam om de schoolloopbaan van de leerlingen optimaal te laten verlopen.

Wat betreft het algemeen beleid:

- De inspanningen van het intern leiderschap om de teams uit beide vestigingsplaatsen op één lijn te krijgen.

7.2 Wat kan de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- De evaluatie van het leergebied muzische vorming.

Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen:

- De organisatie van de leefgroepen evalueren en de effecten ervan nagaan om de differentiatievormen te optimaliseren.

Wat betreft het algemeen beleid:

- Zowel voldoende bereidheid als tijd voorzien in de kleuterafdeling om via overleg te komen tot een gelijkgerichte visie 'in woord en daad' over de onderwijsinhoudelijke aspecten van de kerntaak;
- De waardevolle individuele initiatieven verspreiden, bundelen tot schoolafspraken en deze opvolgen, bewaken en verankeren in het schoolwerkplan.

7.3 Wat moet de school verbeteren?

Wat betreft de erkenningsvoorwaarden:

- In de kleuterafdeling de referentiekaders correct gebruiken om het onderwijsaanbod voor Nederlands systematisch te plannen, te bewaken en om de leerplandoelen en de ontwikkelingsdoelen meer systematisch na te streven;
- Gezien de taalproblematiek van de kleuters een systematiek opzetten voor de woordenschatverwerving als fundament voor het leren van het Nederlands.

Wat betreft de regelgeving met eventuele gevolgen voor de financiering/subsidiëring:

- In de kleuterafdeling het leerplan Nederlands gebruiken om de ontwikkelingsdoelen voor dit leergebied na te streven (decreet basisonderwijs, d.d. 25/02/1997, artikel 62, 9°).

8. ADVIES

In uitvoering van het Decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies voor erkenning

GUNSTIG

voor lager onderwijs.

BEPERKT GUNSTIG

Kleuteronderwijs

omwille van onvoldoende nastreven van de ontwikkelingsdoelen voor
Nederlands

9. REGELING VOOR HET VERVOLG

Het bestuur van de instelling moet **vanaf 1 mei 2014** kunnen aantonen dat de tekorten met een beperkt gunstig in voldoende mate werden geremedieerd.

Namens het inspectieteam, de inspecteur-verslaggever

Guido Aerts

Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de instelling:

Voor kennisname
Het bestuur of zijn gemandateerde

Naam: